PRZEDPŁATA miesięcznie: w Radomiu 85 kop. z odn. do domu 90 k. z przes. poczt. rb. 1. Egzem. pojed. 10 gr.

OGŁOSZENIA za wiersz petitowy lub jego miejsce: I-a strona kop. 50. Nekrologi kop 20. Reklamy kop 30. IV-a strona kp. 10.

Rok XXXI. Niedziela 13 Maja 1917 roku. № 107

GAZETA RADOMSKA

WYCHODZI CODZIENNIE.

REDAKCJA otwarta codziennie prócz świąt i niedziel od godziny 12 do 2 po południu.
ADMINISTRACJA otwarta codziennie prócz świąt i niedziel od godziny 9 do 3 po południu.

Adres Redakcji i Administracji: ulica Lubelska Nr. 51.

Komunikat austrjacki.

Wiedeń. (B. K.) Urzędownie donoszą dnia 12 maja wieczór. **Na froncie włoskim:** Nad soczą i około Tolmein rozwinęli Włosi przez kilka godzin gwałtowny ogień artyleryjski ze wszystkich kalibrów dział. Poza tym nic godnego uwagi.

Komunikat niemiecki.

Berlin (BK.) Urzędownie donoszą dnia 12 maja. Ma wszystkich miejscach frontu francuskiego położenie bez zmiany.

Rada robotniczo-żołnierska czyni wstępne kroki pokojowe

Stockholm. (B. Reut.). Z Petersburga telegragują: Komitet robotniczo żołnierski ogłosił za pośrednictwem swego komitetu wykonawczego uchwałę powziętą jednogłośnie dnia 9 maja br. Mianowicie uchwalono:

1) Komitet robotniczno-żołnierski podejmuje w całej Rosji inicjatywę celem zwołania kongresu międzynarodowego partji socjalistycznej;

2) Do udziału zaproszeni są ci wszyscy, którzy podzielają hasła proklamacji, jaką Rada robotniczo-żołnierska wyda do ludów świata całego;

3) Osobny komitet organizacyjny zajmie się przygotowaniem międzynarodowego kongresu;

4) Zostaną wysłani delegaci do państw neutralnych, aby tam rozpocząć rokowania w sprawie pokoju;

5) Zostanie wydaną proklamacja do wszystkich ludów świata całego w sprawie pokoju;

6) Konferencja międzynarodowa obradować będzie w jednem z państw neutralnych.

W Rosji w perspektywie nowe ministerjum

Amsterdam. (BK.) W organie ministra Kerenskija „Dień“ zupełnie otwarcie twierdzą, że ministerstwo anglofilskie Lwow, Miljukow i Guczkow musi się w najbliższym czasie podać do dymisji, a miejce jego zajmie nowe ministerjum z Kerenskija i Czcheidze, które Rosji przyniesie upragniony pokój.

Uroczystości z powodu rocznicy otwarcia Dumy.

Petersburg (BK). Z powodu rocznicy otwarcia Dumy odbyło się uroczyste posiedzenie w pałacu taurydzkim, na którym byli obecni zastępcy trzech poprzednich Dum, oraz wszyscy przedstawiciele obecnej. W uroczystości wzięli także udział członkowie Rządu rewolucyjnego i ciało dyplomatyczne państw obcych.

Zeppelin zjawił się przed Petersburgiem.

Amsterdam (BK). Angielski dziennik „Morning Post“ donosi, że zauważono okręt powietrzny Zeppelina, jak krążył w pobliżu Petersburga. Natychmiast pogaszono światła w pałacu taurydzkim i zmobilizowano artylerję ochronną.

Straty olbrzymie Włochów.

Lugano. (BK.) Włoski deputowany Arca podał do wiadomości publicznej, że w ubiegłych miesiącach zimowych stacili Włosi na froncie tyrolskim z powodu mrozów i lawin do 90.000 tysięcy żołnierzy.

Niemieckie łodzie podwodne w portach Szkocji.

Amsterdam (B. Reut.). Przed tygodniem zbliżyły się niemieckie łodzie podwodne aż do portów szkockich. Jedna z łodzi podwodnych wjechała wprost do portu. Został zatopiony przez łodzie parowiec „Garda“, kilka zaś innych zostało przez łodzie podwodne silnie uszkodzonych.

Cesarz Austrji dziękuje swoim ludom.

Wiedeń. (BK.) „Wiener Zeitung“ ogłasza najwyższe pismo monarsze w którym cesarz Karol I dziękuje ludom za ich cierpliwą ofiarną służbę w obronie ojczyzny, której nieprzeliczone dowody dają narody Austrji, mimo przeciwności i doświadczeń, jakich im warunki twardej wojny nie oszczędzają Cesarz Karol I zapewnia ludy, że wytrwają, mimo wszystkie trudności do samego końca.

Z Rady Stanu

KOMUNIKAT XVI.

W ciągu miesiąca kwietnia i pierwszych dni maja r. b. T. Rada Stanu pod przewodnictwem Marszałka Koronnego odbyła 5 plenarnych posiedzeń, a mianowicie 6, 13, 21 kwietnia, oraz 1 i 5 maja.

I Posiedzenie w dniu 6 kwietnie odbyło się w obecności 23 członków T. Rady Stanu, obu komisarzy i trzech zastępców.

a) Przyjęto na nim i następnie przedłożono władzom okupacyjnym zasadniczą deklarację, wskazującą na konieczność poddania rewizji stosunku obu mocarstw centralnych do T. Rady Stanu.

W społeczeństwie bowiem wzrasta wzburzenie wskutek tego, że sytuacja w Polsce od historycznego dnia 5 listopada nie uległa żadnej zmianie, Rada Stanu albo straci wszelki wpływ na społeczeństwo i resztę posiadanej powagi, albo musi złożyć dowody, że waży coś w życiu Polski i zgodnie ze swą odezwą z dnia 15 stycznia r. b. wpływ na życie kraju istotnie wywiera. Rada Stanu w tych warunkach domaga się:

1) niezwłocznego rozstrzygnięcia sprawy armji polskiej w myśl złożonego przez Nią memorjału,

2) niezwłocznego oddania w ręce Rady Stanu szkolnictwa i sądownictwa,

3) przyznanie organom Rady Stanu udziału w sprawie aprowizacji kraju, oraz prawa ingerencji przy rekwizycjach, wreszcie zapewnienia swobodniej komunikacji osobistej i pocztowej pomiędzy obu okupacjami.

Prócz tego Rada Stanu uznała za konieczne szybką realizację przez mocarstwa centralne następujących postulatów zasadniczych:

1) rozszerzenie działalności Rady Stanu na resztę Królestwa Polskiego i część Litwy, nie objętą bezpośrednią działalnością wojenną,

2) wprowadzenie w życie administracji polskiej,

3) uznanie Państwa Polskiego za samodzielny podmiot prawa międzynarodowego, oraz przyznanie Radzie Stanu prawa wysyłania i przyjmowania legacji w stosunkach z Państwami sprzymierzonemi i neutralnemi,

4) powołania za zgodą Rady Stanu Regenta.

b) W dalszym ciągu uchwalono odpowiedź na odezwę T. Rządu rosyjsk. do Polaków (Odpowiedź ta była drukowana w prasie d. 13.IV).

II. Posiedzenie w dniu 13 kwietnia odbyło się w obecności 21 członków T.

Rady Stanu, trzech zastępców komisarzy, oraz dwóch rzeczoznawców w sprawach finansowych ze strony władz okupacyjnych.

Na posiedzeniu tym omawiano szczegółowo przedstawione przez władze okupacyjne rozporządzenie w sprawie waluty i, po wyrażeniu ogólnych zasadniczych wątpliwości, co do rozporządzenia, uznano w każdym razie za konieczne wprowadzenie w nim następujących zmian:

1) złagodzenie przewidywanych kar,

2) zniesienie § 7 rozporządzenia, który mówi o unieważnieniu interesów prawnych, zawartych w walucie rublowej,

3) dozwolenie T-wu Kredytowemu Ziemskiemu i Miejskiemu na wypuszczenie nadal listów zastawnych i robienia, związanych z tą emisją aktów hipotecznych, w walucie rublowej,

4) dozwolenie T wom Ubezpieczeń na życie na zawieranie umów asekuracyjnych w walucie rublowej.

III. Posiedzenie w dniu 25 kwietnia odbyło się w obecności 24 członków Rady Stanu, jednego komisarza, 4 zastępców, 2 rzeczoznawców w sprawach finansowych i 2 w sprawach wojskowych ze strony władz okupacyjnych.

a) Rozpatrzono i przyjęto przedstawiony przez dyrektora Departamentu Skarbu i budżet T. Rady Stanu na miesiące kwiecień i maj w sumie Mk. 176.065.—miesięcznie, w czym wydatków zwyczajnych Mk. 132.015 —i jednorazowych Mk 44.050 — Przy porównawczym zestawieniu budżetu za luty, marzec, kwiecień i maj, skonstatowano stały wzrost wydatków zwyczajnych, będący w związku z rozwojem prac poszczególnych Departamentów.

Wydatki zwyczajne:

w lutym wynosiły	Mk.	65.240.—
w marcu	„	106.225.—
w kwietniu i maju po	„	132.015.—

Najsilniejszy przytym rozrost wydatków wykazuje Departament Gospodarstwa Społecznego.

b) Następnie wysłuchano i przyjęto do wiadomości odpowiedź p. Generał-Gubernatora Warszawskiego na memorjał T. Rady Stanu w kwestji wojskowej.

Z odpowiedzi tej wynika, że:

1) zamiana Komisji Wojskowej na Departament Wojny jest przewidywaną, szczegóły jednak muszą być z Radą Stanu bliżej omówione,

2) są przewidywane perjodyczne zebrania Komisji Wojskowej, ewentualnie Departamentu Wojny w celu informowania T. Rady Stanu przez Generał-Gubernatora o postępach i szczegółach tworzenia wojska.

3) Rada Stanu ma zapewnioną niczym nieograniczoną wolność w kierunku wpływaniu na ludność, aby wstępowała do wojska,

4) mieszkańcy obszarów Polski, należących przedtem do Rosji, a nie wchodzących obecnie do obu generał gubernatorstw mogą wstępować do wojska polskiego,

5) zakładanie szkół techniczno-wojskowych będzie rozstrzygnięte potym, a to w zależności od liczby i kwalifikacji ochotników,

6) projektowane przez T. Radę Stanu utworzenie Polskiego Czerwonego Krzyża będzie popierane, jak również utworzenie polskiego polowego duszpasterstwa,

7) wykształcenie militarne młodzieży może być traktowane jako cel ogólnego wychowania;

c) Postanowiono wydać odezwę werbunkową oraz po wydaniu jej ogłosić komunikat wyjaśniający stanowisko Rady Stanu w sprawie wojskowej.

d) Upoważniono p. Marszałka Koronnego do wyrażenia arcybiskupowi wyrazów uznania za jego orędzie do narodu.

e) Postanowiono wziąć udział w uroczystym nabożeństwie w dniu 6 maja za pomyślność Ojczyzny.

IV Posiedzenie w dniu 1 maja odbyło się w obecności 23 członków Rady Stanu, obu komisarzy i 4 zastępców.

a) Przyjęto zasadnicze żądania T. Rady Stanu, szybkie spełnienie których uznano za niezbędne o ile linja polityczna mocarstw centralnych, wyrażona w akcie 5 listopada w opinji kraju ma być utrzymana. Żądania te są następujące:

1) powołanie przez T. Radę Stanu Regenta, którym stosownie do życzeń kraju powinna być osoba władająca biegle językiem polskim, religji katolickiej, z krajem naszym przynajmniej w pewnym stopniu związana, pochodząca, o ile możliwe z dynastji panującej. Pierwszem zadaniem Regenta powinno być powołanie do zycia stałego gabinetu ministrów, o charakterze czysto polskim i zwołanie Sejmu.

2) natychmiastowe utworzenie Tymczasowego Rządu Polskiego, złożonego z ministrów Polaków, przez Radę Stanu w myśl życzeń społeczeństwa wyznaczonych, a stanowiących Radę Ministrów, która do czasu rozpoczęcia sprawowania urzędu przez Regenta, obejmować będzie władzę wykonawczą w kraju.

Rząd polski przedstawi rządom państw centralnych program, opracowany przez T. Radę Stanu, obejmowania władzy w kraju z uwzględnieniem konieczności wojennych.

W motywach żądań podkreślono, że 1) sto niowe przejmowanie władzy dotychczas nie zostało wprowadzone w życie, 2) sprawa wojska nie jest dotąd rozstrzygnięta w myśl życzeń Rady Stanu, 3) stosunek do ludności władz okupacyjnych nie uległ zmianie 4) rozporządzenia prawodawcze są nadal wydawane, albo z pominięciem Rady Stanu, albo bez uwzględnienia Jej opinji.

W związku z temi żądaniami postanowiono, aby Wydział Wykonawczy wybrał Komisję, którąby w jaknajszybszybszym czasie opracowała:

1) program obejmowania władzy w kraju.

2) zasady wzajemnego stosunku Rządu Polskiego, Rady Stanu i władz okupacyjnych,

3) jednomyślnie przyjęto następujący wniosek p. Kozłowskiego:

Zważywszy, że oficerowie i żołnierze Legjonów Polskich, pozostający w poddaństwie austrjackiem, wywalczyli krwią swoją obywatelstwo polskie, T. Rada Stanu uchwala wejść niezwłocznie z przedstawieniem do naczelnego wodza wojsk polskich, aby nie byli oni pod żadnym pozorem pomijani przy obsadzaniu wszelkich stanowisk służbowych w Legjonach i całej polskiej sile zbrojnej i byli traktowani w pragmatyce służbowej na równi z poddanemi Królestwa Polskiego i aby w zarządzeniach „Polnische Wehrmacht", tyczących się Legjonów wyraz „National Polen" był usunięty.

d) Przyjęto również wniosek p. Natansona, aby zwrócić się do władz okupacyjnych z żądaniem, aby gwarancja Rzeszy Niemieckiej za emisję banknotów Polskiej Kasy Pożyczkowej została w odpowiedniej formie urzędowo stwierdzona. Przyczem przyjęto do wiadomości oświadczenie p. Komisarza rząCesarsko-Niemieckiego, że gwarancja taka będzie dana.

V. Posiedzenie w dniu 5 maja odbyło się w obecności 21 członków Rady Stanu, obu komisarzy i trzech zastępców. Na posiedzeniu tym przyjęto:
a) następujący wniosek p. Natansona w kwestji finansów m. Warszawy:

„Na skutek przedstawień M. m. st. Warszawy z dnia 25 kwietnia i 4 maja rb., zważywszy że:

1) Kasa Miejska potrzebuje koniecznie natychmiastowej pomocy kredytowej, aby móc spełniać swe zobowiązania,

2) wydatki, poniesione przez miasto, a podlegające zwrotowi przez Państwo, oraz fundusze miejskie, wywiezione do Rosji przez ewakuowane władze byłego Magistratu przenoszą sumę rubli 40 000.000. które przez przyszły rząd Polski od kogo należy wywindykowane być winny.

3) Miasto ma tym sposobem słuszne tytuły do żądania pomocy Państwowej.

4) Miasto zażądało od Polsk. Kasy Pożycz udzielenia zaliczki w wysokości 20 miljonów marek, któraby spłaconą została z zaciągn. się mającej przez Miasto pożyczki w wysokości k. 75 miljonów.

5) Miasto zażądało, aby zaliczka w mowie będąca udzieloną została na procent nie wyższy, aniżeli 4% w stosunku rocznym.

6) Miasto zażądało jednocześnie, aby zwolnione zostało nadal od świadczeń na rzecz władz okupacyjnych.

7) Miasto udaje się z prośbą do T. Rady Stanu o oświadczenie p. Generał-Gubernatorowi, iż za pomoc, którą Pols. Kasa Poż. udzieli Miastu st. Warszawie, przyjmie odpowiedzialność przyszły Rząd Polski.

T. Rada Stanu wypowiada przekonanie, iż za pomoc, jaką Polska Kasa Pożycz. udzieli Miastu w formie zaliczki 20 miljonów marek na warunkach, przez miasto podanych, oraz za pożyczkę w wysokości 75 miljonów mk. przyszły Rząd Polski nie uchyli się od odpowiedzialności.

b) Postanowiono wybrać Komisję z 7 osób, któraby w jaknajkrótszym czasie urządziła zebranie, złożone z Rady Stanu i przedstawicieli społeczeństwa, celem którego byłoby porozumienie się w sprawie wprowadzenia w życie wniosków, uchwalonych przez Radę Stanu w dniu 1 maja. Do Komisji wybrano: Marszałka Koronnego, Vice-Marszałka, oraz członków Rady Stanu: Dziewulskiego, Janickiego, Łuniewskiego, ks. Oficjała Przeździeckiego i Śliwińskiego.

c) Wybrano również Komisję w składzie człon. Rady Stanu: Bukowieckiego, Dziewulskiego, Dzierzbickiego, Grendyszyńskiego i Kaczorowskiego, w celu opracowania:

1) programu obejmowania władzy w kraju,

2) zasad wzajemnego stosunku Rządu Polskiego, Rady Stanu i władz okupacyjnych.

d) W dalszym ciągu wysłuchano prowizorycznej odpowiedzi władz okupacyjnych, z ktorej wynika, że odpowiedź urzędową Rada Stanu otrzyma skoro tylko mocarstwa sprzymierzone porozumieją się, co do zasadniczego stanowiska wobec wniosków. Do tego porozumienia potrzebne jest i przyzwolenie obu monarchów, ponieważ wnioski wymagają zniesienia lub przynajmniej zupełnego przekształcenia rozporządzenia z dn. 26 go listopada. Opracowanie szczegółów przyszłego uregulowania sprawy wymagać będzie całego szeregu prac przygotowawczych i pertraktacji. W każdym razie nowo ukształtowanie stosunków aż do urzeczywistnienia nowego stanu rzeczy, czyni dalsze istnienie T. Rady Stanu, jako pomostu bezwzględnie potrzebnym zwłaszcza, że tylko T. Rada Stanu może być powołana, by w rokowaniach prowadzonych między sprzymierzonemi mocarstwami wyrazić życienia Narodu Polskiego,

e) Przyjęto projekt, opracowany przez Departament Gospodarstwa Społecznego utworzenia w Puławach Instytutu naukowego gospodarstwa wiejskiego, któryby narazie specjalnie uwzględnił dział produkcji rolnej, produkcji zwierzęcej, gleboznawstwo, ochronę roślin i leśnictwo. Do kuratorjum Instytutu, jako delegaci mają wejść 2 przedstawiciele Departamentu Gospodarstwa, Społecznego, oraz 9-ciu przedstawicieli Centralnego T-wa Rolniczego. Dyrektor Instytutu ma być wybierany przez Kuratorjum i przez nie przedstawiony do zatwierdzenia. Odnośny projekt przekazano Komisarzowi c. i k. rządu austro-węgierskiego.

f) Uchwalono zasadę, żeby żołnierze i oficerowie Legjonów Polskich nie będący obywatelami Królestwa Polskiego mogli w razie wyrażonego przez nich życzenia uzyskać niezwłocznie obywatelstwo Królestwa Polskiego. Upoważniono Wydział Wykonawczy do zatwierdzenia szczegółowych przepisów, jakie ma opracować Depart. Sprawiedliwości

g) Postanowiono przy Komisji Wojskowej utworzyć specjalną Radę Wydziału Opieki nad żołnierzami, inwalidami, oraz rodzinami Legjonistów, skład której obok osób desygnowanych przez Komisję mają wejść przedstawiciele poszczególnych społecznych instytucji opieki. Jednym z zadań Rady ma być kontrola, oraz rozgraniczenie pracy pomiędzy poszczególne Towarzvttwa.

h) Wobec zwinięcia przez P. O. W. instytucji polskiego skarbu wojskowego, a wskutek tego zmniejszenia się dochodu tej organizacji, postanowiono wyasygnować dla P. O. W. k. 10.000.

i) wreszcie ustalono w ostatecznej redakcji rozporządzenie o utworzeniu Rad Gminnych w Królestwie Polskim.

Niemieckie straty w ludziach.

W chwili wybuchu wojny Niemcy znajdowały się w zdrowym rozkwicie. Po wojnie francusko-niemieckiej liczyły 41,058.792 mieszkańców, zaś w roku 1910 spis ludności wykazał cyfrę o wiele wyższą, bo 64,925.993 głów. Przyrost roczny ludności stale, choć w małym procencie się podnosił, i w czasie od 1900 do 1910 wynosił rocznie 1.41 proc., czyli około 800.000 głów. Kiedy wojna wybuchła liczono ludności Niemiec na okrągło 67,800.000 głów, w tem mężczyzn 33,500.000; zdolnych do broni było 13,200.000, między nimi żonatych 6,724.403.

Straty w ludziach z powodu walk powiększyły śmiertelność odrazu w pierwszych miesiącach. Ubytek w ilości urodzin okazał się dopiero po 10 miesiącach. Zabranie mężczyzn do wojska pociągnęło za sobą znaczny ubytek w tym drugim dziale. Z wojskowych względów nie można przytoczyć dokładnych statystyk powołanych, zastąpić się one dadzą innym ciekawym materjałem. W organizacjach robotniczych stwierdzono, że w r. 1915 46 proc. członków służyło już wojskowo, w tem zaś 66 proc. żonatych. Słuchaczów wyższych uczelni w r. 1916 służyło już 88 proc. przeciętnej ilości z czasów pokojowych. Ogólna liczba ludności w państwie zmniejszyła się o 11 — 12 procent.

Ubytek mężczyzn odbił się także na ilości urodzin dzieci. Dla miejscowości, mających więcej, niż 15 tysięcy mieszkańców, ubytek urodzin w czasie od maja 1914 do maja 1915 wynosił 26 proc., następnie w przeciągu czterech dalszych miesięcy podniósł się na 33.7 proc. na sto.

Jeśli zestawimy straty w dzieciach ze stratami na polach walki, otrzymamy straszne cyfry. Dla osób powyżej wieku dziecięcego, tj. powyżej roku śmiertelności w miastach z ilością mieszkańców większą niż 15 tysięcy wzrosła w r. 1915 o 66.4 proc. na sto. Od sierpnia do grudnia 1914 ilość padłych na polu walki wynosiła miesięcznie przeciętnie trochę ponad 40.000, w r. 1915 miesięcznie przeciętnie 37.000. Śmiertelność wśród dzieci w tym czasie zmniejszyła się, gdyż zmniejszyła się ilość urodzin, zawsze jednak wynosiła w r. 1915 około 216.000. Jeżeli te cyfry dodamy do siebie, przekonamy się, że ilość wypadków śmierci wzrosła w stosunku do r. 1913 (ostatniego przed wojną) z 1,005.000 na 1,453.000, a więc o okrągłe 448.000, czyli 44.5 proc. na sto. Zestawienie cyfr urodzin i śmierci z ostatnich trzech lat stwierdza, że ilość śmierci ludzi starszych niż rok do końca r. 1916 powiększyła się o 1.157.000, z czego prawie miljon padło w boju. Ubytek w urodzeniach za ten sam czas wyraża się w cyfrach 1,177.000 dzieci. Jest on więc jeszcze większy niż straty wojenne, W rzeczywistości strata w dzieciach jest jednak jeszcze większa, gdyż dopiero na dobre rozpoczyna się w dziesiątym miesiącu. **Przyjąć trzeba wobec tego, że do końca r. 1916 Niemcy straciły w zabitych i ubytku dzieci 2.900.000 głów.** Jeśli wojna potrwa całe trzy lata, cyfra ta wzrośnie do **3,700.000.**

Ludność w Niemczech zamiast powiększyć się normalnie do 70.2 miljonów, zmniejszyła się na 66.5 miljonów. Tem samem zmienił się i stosunek ilości mężczyzn do ilości kobiet. Jeśli przed wojną przewyżka kobiet wynosiła tylko 0.8 do 0.9 miljona głów, to obecnie wynosić ona **będzie 2.1 miljonów. Po wojnie na 1000 mężczyzn w latach od 17 do 45 przypadać będzie 1100 kobiet.** Stosunek ten pogorszy jeszcze wielka ilość kalek wojennych, które jako minus przypadną tylko mężczyznom w udziale.

Taki szalony ubytek ludności może zachwiać poważnie egzystencję narodu.

Z MIASTA.

Kalendarzyk. *Dziś:* Niedziela 13 maja. NMP. Łaskawej. Serwacego.

Wsch. sł. g. 4 m. 10 r. Zach. g. 7 m. 43.

— **Koncert orkiestry 6 pułku wojsk polskich.** Dzień 13 maja w kronice naszego miasta, która w obliczu historji zachowuje swą ciągłość z dawnemi laty, zapisze się pamiętnie. Wśród starych murów zabrzmi muzyka orkiestry wojsk polskich! Od chwili, gdy raz ostatni rozbrzmiewała, rozdzielił nas wiek przeszło, wiek najcięższej niewoli i najszczytniejszych ofiar. Lecz choć umilkły polskie trąby wojenne, echo ich grało w duszach naszych. Grało pobudkę do czynu, dziadom i wnukom i oto znów powraca, by wolą Opatrzności odezwać się już nie echem—lecz potężnym dźwiękiem orkiestry 6 pułku wojsk polskich! Przybędą do nas w gościnę Ci wypróbowani w bojach, niezłomni przy swym sztandarze, aby ucieszyć serca nasze pieśnią narodową i swą obecnością. Odezwą się w koncercie popołudniowym w parku Kościuszkowskim te same trąby, które może nieraz grały pobudkę bojową do walki za wolność.

Nadmienieć należy, że organizacją niezwykłego koncertu zajęła się niestrudzona Liga kobiet P. W. w Radomiu.

— **Z Rady Miejskiej.** Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić, że w dniu 16-go maja 1917 roku, o godzinie 7-ej wieczorem, w gmachu Magistratu odbędzie się posiedzenie Rady Miejskiej z następującym porządkiem obrad:

1) komunikaty prezydjum w sprawach bierzących,

2) projekt budżetu na rok bieżący i wnioski Magistratu w sprawie nowych podatkow,

3) wnioski Komisji do spraw technicznych w sprawach: a) mostu na Mlecznej i b) zakładu dezynfekcyjnego,

4) wnioski Komisji do spraw ogólnych w sprawie organizacji miejskiego biura pośrednictwa pracy,

5) projekt regulaminu Magistratu.

6) wybór 2-ch delegatów do stałej deputacji technicznej,

7) wnioski radnych.

Prezydent miasta Radomia
T. Przyłęcki.

— **Zmiany w Komendzie obwodowej.** Zastępca komisarza, p. Józefczyk, został przeniesiony do Lubartowa w ziemi Lubelskiej.

— **Prezydent m. Radomia,** p. Przyłęcki, wyjechał do Lublina na posiedzenie Gł. K. R. Funkcje prezydenta pełni p. wice-prezydent Hübner.

— **Z Radomskiego Koła Ziemianek.**— Zarząd Koła zawiadamia swe członkinie, że zebranie ogólne odbędzie się d. 19 b. m. o godz. 4 po południu w Klubie Radomskim. Marjacka 12.

— **Prawda na łamach „Brzasku“.** W numerze 19 „Brzasku“ w kronice miejscowej, w notatce o przebiegu święta 3 maja w Radomiu, redaktor tegoż pisma pozwolił sobie na niezgodę z faktami przedstawienie pochodu. „Brzask“ twierdzi, iż pochód został zorganizowany przez stronnictwo P. P. S. Skąd ta wiadomość? Czy „Brzaskowi“ nie jest wiadomo, że pochód organizował powstały za incjatywą „Klubu Narodowego“, Komitet ochodu 3-go maja, że w Komitecie tym reprezentowane były wszystkie stronnictwa niepodległościowe i że kierownikiem pochodu był p. dr. Olewiński? Dziennikarza obowiązywać powiny przedewszystkiem zgodne z prawdą fakty.

— **Sklep produktów wiejskich.** Radomskie Koło Ziemianek powzięło zamiar otworzenia w Radomiu sklepu produktów wiejskich, aby ułatwić mieszkańcom miasta nabywanie z pierwszej ręki produktów wytwórczości gospodarstwa kobiecego na wsi, zapewniając nabywcom wyborowy produkt, a jednocześnie ułatwiając producentkom zbyt w sklepie własnym Zrzeszenia. Sklep, którego otwarcie ma nastąpić już od 1 lipca r. b. będzie udziałowy, (udziały 10-cio rublowe, wpis 2 rb.). Niewątpliwie wiadomość ta zainteresuje nasze panie, które chętnie poprą inicjatywę Koła Ziemianek, zapisując się na udziały u przewodniczącej Koła p. Marji Gajewskiej.

— **Pierwsze zwycięstwo robotników w Radomiu.** Sekretarjat Związku robotniczego donosi: W marcu 1916 roku powstał zatarg z giserami, a właścicielami odlewni Abram Stelman i Spółka, zatarg trwał przeszło rok czasu, ale tym razem solidarność robotnicza zwyciężyła.

Robotnicy niżej wymienionej firmy kilkakrotnie zgłaszali się do swych pracodawców, aby ci dobrowolnie pogodzili się z nimi, na co pracodawcy nie chcieli się zgodzić, robotnicy postanowili nie robić. Fabryka stała przeszło 3 miesiące, co widząc fabrykanci, zmuszeni byli załatwić słuszne żądania robotników.

Sekretarz *Jan Grąbczewski.*

— **Odpowiedzi od Redakcji.** P. Józefowi Malczykowi w Ostrowcu: dziękujemy za korespondencję. Spożytkowaliśmy ją i nadal wszelkie pańskie wiadomości chętnie będziemy drukować.

Obchód w Ćmielowie.

(*Korespondent. „Gazety Radomskiej“:*)

Dnia 6 maja może poraz pierwszy od dawnych czasów tak uroczyście i tłumnie obchodzono święto 3-go Maja w Ćmielowie, na czele z miejscowym duchowieństwem.

Miasteczko całe przystrojone było w zieleń i narodowe chorągiewki. Mieszczaństwo i okoliczne włościaństwo, wraz z przeszło 100 dziatwy brało udział w pochodzie. Prezentowała się też i straż ogniowa ćmielowska wraz z swoją kapelą.

Przy słowach pieśni „Boże coś Polskę“ i dźwiękach muzyki przeciągnął pochód przez ulice miasteczka pod krzyż pamiątkowy 3 Maja 1917, gdzie poświęcenia krzyża dokonał ks. prob. Zielonka. Tu pod krzyżem wygłosił p. Janaszek, nauczyciel 2-iej szkoły ćmielowskiej, przemówienie o znaczeniu obchodu i Konstytucji 3-go Maja. Przemówił także ks. Zielonka i odczytał list pasterski Biskupa sandomierskiego.

Po powrocie do miast jakiś przygodny obywatel wygłosił na rynku przemówienie i wzniósł okrzyk na cześć demokratycznej Polski i Józefa Piłsudskiego.

Józef Malczyk.

Z Warszawy

— **Dymisja rektora Brudzińskiego.** W związku ze strejkiem młodzieży wszystkich wyższych zakładów w Warszawie, rektor uniwersytetu, prof. Brudziński podał się do dymisji. Wiadomość ową podaje w korespondencji z Warszawski krakowski „Naprzód“.

Z KRAJU.

— **Pomnik pod Jasną Górą.** Z powodu poruszonego w prasie usunięcia pomnika cara Aleksandra II z pod Jasnej Góry w „Gaz. Niedz.“ ks. biskup Zdzitowiecki proponuje, aby „na tym miejscu i tej samej podstawie stanęła artystycznego dłuta figura Matki Boskiej, przed którą pątnicy jasnogórscy czekaliby na uroczyste przyjęcie i dokąd byliby odprowadzani ze świątyni Jasnogórskiej. Całość zaś uzupełniłaby ustawiona na wałach figura zmartwychwstałego Chrystusa, symbol Polski, powołanej przez przedziwną opatrzność Bożą do nowego, pełnego chwały, narodowego i politycznego życia.

Gazeta sądzi, że konkurs ogłoszony w tym celu zapewni Jasnej Górze dzieła wielkiej artystycznej wartości i pozwoli młodym siłom wypowiedzieć się w sztuce“.

Myśl Polska.

Czem był każdy z nas pod rządami Hurki i Skałona? Więźniem na urlopie. Przed każdą bramą w Warszawie przechadzało się widmo warty więziennej. Jeśli prawdą jest, że wszystkie w świecie drogi prowadzą do Rzymu, to w Warszawie niemniej było prawdą, że wszystkie ulice zmierzały na Spokojną. Wybitniejszym Polakom straż więzienna towarzyszyła nawet w ostatniej drodze na Powązki. Bywały w Warszawie trumny „niedozwolone przez cenzurę“. Nawet schylone w orszaku pogrzebowym karki polskie za wysoko sterczały dla oka policji. Ileż razy młodzież polska szła wprost z godnego pamięci pogrzebu do więzienia. Umarły szedł do ziemi. Żywi—pod ziemię.

Redaktor i wydawca: Szczęsny Jastrzębowski. **Druk „J. K. Trzebiński“-Radom.**

Za pozwoleniem cenzury wojennej.